

Order Chwały

(ros. Орден Славы)

Statut orderu.

Order Chwały został ustanowiony dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 8 listopada 1943 roku. Tym dekretem zatwierdzono również statut oraz opis odznaki orderu. Na podstawie dekretów z 26 lutego i 16 grudnia 1947 roku oraz 8 sierpnia 1957 roku zostały wniesione poprawki w statucie odznaki.

Orderem Chwały nagradzano szeregowych i podoficerów Armii Czerwonej, a w awiacji również młodszych lejtnantów, którzy w walkach za ojczyznę wykazali się odwagą i nieustraszonnością. Odznaczenie posiada trzy stopnie: I (najwyższy), II, III. Nagrodzenie zawsze się zaczynało od orderu III st.

Orderem Chwały nagradzano za to, że:

- atakując jako pierwszy pozycje przeciwnika, osobistą odwagą doprowadził do sukcesu operacji wojskowej;
- znajdując się w płonącym czołgu nadal wykonywał zadanie bojowe;
- w chwili niebezpieczeństwa uratował sztandar swojej jednostki wojskowej;
- z broni osobistej zlikwidował od 10 do 50 żołnierzy i oficerów przeciwnika;
- podczas walki zniszczył z broni przeciwpancernej nie mniej niż dwa czołgi wroga;
- na polu walki lub na tyłach przeciwnika zniszczył ręcznymi granatami od 1 do 3 czołgów;
- zestrzelił ogniem artylerii, lub karabinu maszynowego nie mniej niż 3 samoloty przeciwnika;
- nie zwracając uwagi na niebezpieczeństwo, jako pierwszy wdarł się do nieprzyjacielskiego schronu bojowego lub okopu i zdecydowanym atakiem zlikwidował jego załogę;
- w wyniku wywiadu osobistego ustalił słabe miejsca w obronie przeciwnika i wyprowadził swoje wojska na jego tyły;
- osobiście wziął do niewoli nieprzyjacielskiego oficera;
- w nocy zniszczył posterunek obronny nieprzyjaciela lub przejął go;
- korzystając z osobistej zaradności i odwagi przeszedł na pozycje przeciwnika i zniszczył karabin maszynowy lub moździerz;
- w nocnym wypadzie zniszczył magazyn przeciwnika z wyposażeniem wojskowym;
- ryzykując życie uratował dowódcę przed bezpośrednim niebezpieczeństwem;

- nie zważając na niebezpieczeństwo zdobył nieprzyjacielski sztandar;
- będąc rannym, po założeniu opatrunku wrócił na pole walki;
- z broni osobistej zestrzelił samolot przeciwnika;
- pod ogniem przeciwnika dokonał przejścia dla swojej jednostki przez drut kolczasty;
- ryzykując życiem, pod ogniem przeciwnika wielokrotnie udzielał pomocy rannym;
- znajdując się w unieruchomionym czołgu nadal wykonywał rozkazy bojowe;
- energicznie wjeżdżając czołgiem w kolumnę przeciwnika zmiażdżył ją i kontynuował zadanie bojowe;
- własnym czołgiem zniszczył jedno lub kilka dział artyleryjskich, lub nie mniej niż dwa stanowiska karabinów maszynowych;
- będąc w wywiadzie zdobył cenne dane o przeciwniku;
- będąc pilotem myśliwca zestrzelił w walce powietrznej od 2 do 4 samolotów myśliwskich lub 3–6 bombowców przeciwnika;
- będąc pilotem samolotu szturmowego zniszczył od 2 do 5 czołgów, lub od 3 do 6 lokomotyw, lub pociąg, lub nie mniej niż 2 samoloty na lotnisku przeciwnika;
- będąc członkiem załogi bombowca dziennego zniszczył pociąg, most, magazyn broni, sztab, stację kolejową, fabrykę, statek lub nie mniej niż 2 samoloty na lotnisku przeciwnika;
- będąc pilotem samolotu zwiadowczego zdobył cenne dane na temat lokalizacji jednostek przeciwnika.

Order Chwały nosi się po lewej stronie klatki piersiowej i w pobliżu innych odznaczeń ZSRR jest mocowany za orderem Znak Honoru wg kolejności stopni.

Ogólny opis orderu.

Odznaka odznaczenia ma kształt pięcioramiennej gwiazdy o wymiarach 46 mm pomiędzy przeciwległymi promieniami. Powierzchnia promieni gwiazdy jest lekko wypukła. Na awersie odznaczenia w środkowej części znajduje się okrągły medalion o średnicy 23,5 mm z wizerunkiem Kremla oraz Wieży Spasskiej w centrum. Dookoła medalionu widnieje wieniec laurowy, z kolei w dolnej części została umieszczona czerwona wstążka z napisem „СЛАВА”. Na rewersie odznaczenia znajduje się krąg o średnicy 19 mm z napisem „СССР” w środku. Po brzegu gwiazdy oraz centralnego medalionu na awersie została umieszczona wypukła obręcz.

Order Chwały I st. został wykonany w całości ze złota (próba 950). Waga złota wynosi 28,619+/-1,425g, ogólna waga odznaki – 30,414+/-1,5g.

Order Chwały II st. został wykonany w całości ze srebra, przy czym centralny medalion z wizerunkiem Kremla jest pozłocony. Waga srebra wynosi 20,302+/-1,222g, ogólna waga odznaki – 22,024+/-1,5g.

Order Chwały III st. został wykonany w całości ze srebra, bez złocenia w części centralnej. Waga srebra wynosi 20,549+/-1,388g, ogólna waga odznaki – 22,260+/-1,6g.

Odznaka orderu za pomocą uszka w górnej części i zawieszki jest połączona z pięciokątną blaszką (kołodką), pokrytą wstążką o szer. 24 mm koloru pomarańczowo-czarnego.

Historia orderu.

Order Chwały został ustanowiony w jednym dniu z orderem „Zwycięstwo”. Odznaczenie było ostatnim „lądowym” orderem stworzonym podczas wojny: po nim powstały tylko „morskie” ordery Nachimowa i Uszakowa. Order Chwały miał kilka wyjątkowych szczegółów. Po pierwsze, to jedyne odznaczenie dedykowane do nagradzania wyłącznie szeregowych żołnierzy i podoficerów (w awiacji również młodszych lejtantów). Po drugie, odznaczenie orderem odbywało się wyłącznie zaczynając od III st. poprzez II st. i kończąc I st., nigdy w innej kolejności. Po trzecie, order Chwały do 1974 roku był nadawany wyłącznie za osobiste zasługi i nigdy nie były odznaczane jednostki wojskowe lub inne organizacje. Po czwarte, statut orderu zakładał automatyczne mianowanie do kolejnego stopnia wojskowego wraz z nadaniem odpowiedniego odznaczenia, czego nigdy nie było w ZSRR. Po piąte, kolory wstążki kołodki odznaczenia nieoczekiwanie odzwierciedlają kolory wstążki

krzyżu Świętego Jerzego z czasów Rosji carskiej. Po szóste, kolory wstążki dla wszystkich stopni orderu Chwały były jednakowe, co również przypominało nagrody z czasów Rosji sprzed 1917 roku i nigdy już nie było stosowane w czasach ZSRR.

Order Chwały został ustanowiony z inicjatywy Stalina. Początkowo miały być cztery stopnie odznaczenia, jak w czasach Rosji carskiej. Stalin osobiście zatwierdził kolor wstążki orderu, zmniejszył ilość stopni do trzech, jak w orderach dowódców, oraz nazwał odznaczenie orderem Chwały, mówiąc, że „bez zwycięstwa chwała nie istnieje”.

Pierwsze historycznie udowodnione nagrodzenie orderem Chwały odbyło się w dniu 13 listopada 1943 roku. Wówczas został odznaczony sierżant W. Małyszew za zniszczenie karabinu maszynowego nieprzyjaciela, który przeszkadzał dyslokacji wojsk radzieckich. Później W. Małyszew ponownie został nagrodzony orderem Chwały II st.

Pierwszymi kawalerami orderu Chwały II st. zostali saperzy Frontu Białoruskiego szeregowi S. Baranow i A. Własow. Przed zakończeniem wojny ww. bohaterowie otrzymali również odznaczenia I st.

Pierwsze nagrodzenia orderem Chwały I st. odbyły się w lipcu 1944 roku. Wówczas zostali nagrodzeni st. sierżant K. Szewczenko i kapral M. Pitenin. Ten ostatni nie otrzymał osobiście nagrody, ponieważ zginął w zaciętych walkach. K. Szewczenko dożył do końca wojny mając komplet orderów Chwały, order Czerwonego Sztandaru, order Czerwonej Gwiazdy oraz order Wojny Ojczyźnianej, co dla sierżanta było zjawiskiem ponad wyjątkowym.

Ponieważ w trudnych warunkach wojennych mogło często dojść do zamieszania w listach nagród, często się zdarzało nagrodzenie tym samym stopniem orderu Chwały (zwykle III st.). Np., W. Christenko został odznaczony podwójnie orderem Chwały III st. (22.02.1944 i 4.11.1944). Później W. Christenko został kawalerem wszystkich orderów Chwały: II st. (24.01.1945) i I st. (15.05.1946). Oprócz czterech orderów Chwały W. Christenko był nagrodzony orderem czerwonej gwiazdy i orderem Wojny Ojczyźnianej, a po wojnie za wybitną pracę również orderami Lenina, Rewolucji Październikowej, Czerwonego Sztandaru Pracy oraz „Znak Honoru”.

W Armii Czerwonej była jednostka wojskowa, której wszyscy żołnierze (oprócz oficerów) byli nagrodzeni orderami Chwały. Był to słynny 1 Batalion 215 Pułku 77 Dywizji 69 Armii I Frontu Białoruskiego. Podczas wyzwolenia Polski 14 stycznia 1945 roku żołnierze ww. batalionu zdecydowanym atakiem przerwali pozycje

obronne Niemców na lewym brzegu Wisły i heroicznie utrzymywali je do nadejścia głównych sił wojsk radzieckich. Jeden z żołnierzy batalionu, I. Perow, podczas walki własnym ciałem przykrył stanowisko karabinu maszynowego nieprzyjaciela, w ten sposób powtarzając wyczyn słynnego A. Matrosowa. Wszyscy szeregowi żołnierzy oraz podoficerowie batalionu zostali nagrodzeni orderami Chwały, dowódcy plutonów – orderami Aleksandra Newskiego, dowódcy kompanii – orderami Czerwonego Sztandaru. Dowódca batalionu, 23-letni major B. Emelianow oraz I. Perow (pośmiertnie) zostali Bohaterami Związku Radzieckiego.

Wśród ponad dwóch i pół tysiąca pełnych kawalerów orderu Chwały cztery osoby mają rangę Bohatera Związku Radzieckiego:

- artylerzysta st. sierżant A. Aleszyn;
- pilot awiacji szturmowej mł. lejtnant I. Draczenko;
- desantowiec morski starszyna P. Dybinda;
- artylerzysta st. sierżant N. Kuznecow (otrzymał order Chwały I st. dopiero w 1980 roku).

Wśród pełnych kawalerów orderu Chwały są również cztery kobiety:

- snajper starszyna N. Petrowa (ur. w 1893 r., zginęła 1 maja 1945 roku);
- strzelec maszynowy 16 dywizji litewskiej D. Staniliene;
- pielęgniarka starszyna M. Nozdraczewa;
- powietrzny strzelec-radiowiec 99 osobnego awiapułku starszyna N. Żurkina.

W szeregach Armii Czerwonej walczył żołnierz S. Kuzin, który był kawalerem dwóch krzyży Św. Jerzego (I Wojna Światowa) oraz dwóch orderów Chwały (Wojna Ojczyźniana).

Przed zakończeniem Wojny Ojczyźnianej w 1945 roku zostało nagrodzonych;

1500 osób orderem Chwały I st., około 17000 osób – II st. i około 200000 osób – III st.

Orderem Chwały często nagradzano również po wojnie. Np., za tłumienie powstania na Węgrzech w 1956 roku tylko w jednej 7 powietrzno-desantowej dywizji zostało nagrodzonych 245 osób orderem Chwały III st.

Przed 1978 rokiem nagrodzono 2562 osób orderem Chwały I st.

Łącznie przed 1989 rokiem nagrodzono orderem Chwały I st. 2620 osób, II st. – 46473 osób i III st. – 997815 osób.

Szczegółowe opisy oraz rodzaje orderu.

Odznaka orderu Chwały jest jednoczęściowa, bez nakładanych elementów. Osobną częścią można nazwać zawieszkę z pięciokątną blaszką (kołodką) pokrytą pomarańczowo-czarną wstążką. Na rewersie odznaczenia brak nitów mocujących oraz stempla mennicy państwowej. Numer seryjny orderu znajduje się w górnej części rewersu u podstawy górnego promienia gwiazdy, na 12h wg wskazówek zegara.

Order Chwały I st. jest wykonany w całości ze złota. Numer został wybity stemplem.

Wariant 1 (wczesny). Wskazówki zegara na Wieży Spasskiej Kremla pokazują czas 11:52. Cyfry na tarczy zegara rzymskie, wyraziste. Minimalny znany numer – 1, maksymalny – 2988.

Wariant 2 (późny). Emaliowana na czerwono gwiazda nie dotyka zewnętrznej otoczki medalionu. Zamiast wyrazistych cyfr na tarczy zegara pojawiły się trójkąty, chociaż lokalizacja wskazówek zegara nie zmieniła się. Pomiędzy tarczą zegara a centralnym łukiem wieży po prawej i lewej stronie są widoczne wyraziste trójkąty. Zniknął rowek pomiędzy podstawą wieży a emaliowaną wstążką. Minimalny znany numer - 3136, maksymalny - 3776.

Poniżej przedstawione porównanie pomiędzy wizerunkiem Wieży Spasskiej na orderach wczesnych (po lewej stronie) i późnych (po prawej stronie) wariantów.

Order Chwały II st. został w całości wykonany ze srebra z pozłacaniem centralnego medalionu na awersie. Numer seryjny odznaczenia jest wybity ręcznie i lokalizuje u podstawy górnego promienia gwiazdy.

Wariant 1. Rewers odznaczenia jest odgraniczony wystającą o 1 mm otoczką. Na awersie wskazówki zegara pokazują czas 11:52. Cyfry na tarczy zegara są wyraziste. Minimalny znany numer - 4, maksymalny - 1773.

Wariant 2. Brak wystającej otoczki na rewersie. Minimalny znany numer- 747, maksymalny - 18680.

Wariant 3. Brak wystającej otoczki na rewersie. Zabrakło również drobnych elementów (wskazówki, cyfry) na tarczy zegara – tzw. gładka tarcza zegara. Minimalny znany numer - 15634, maksymalny - 24687.

Wariant 4. Wskazówki zegara na Wieży Spasskiej pokazują czas 9:05. Są dobrze widoczne wskazówki, jak również kropki zamiast cyfr na tarczy zegara. Okienko na wieży nad zegarem ma podwójną otoczkę. Minimalny znany numer - 25445, maksymalny - 32647.

Wariant 5. Wskazówki zegara są bardzo cienkie, pokazują czas 9:00. Zamiast cyfr na tarczy zegara są kreski – tzw. „zegar-pomarancz”. Okienko na wieży nad zegarem ma podwójną otoczkę. Minimalny znany numer - 24722, maksymalny - 49395.

Order Chwały III st. został wykonany w całości ze srebra i nie ma złocenia medalionu centralnego.

Wariant 1. Rewers odznaczenia jest odgraniczony wystającą o 1 mm otoczką. Na awersie wskazówki zegara pokazują czas 11:52. Cyfry na tarczy zegara są wyraziste. Numer seryjny został wyбит ręcznie. Minimalny znany numer - 6, maksymalny - 955.

Wariant 2. Brak wystającej otoczki na rewersie.

Wariant 3. Brak wystającej otoczki na rewersie. Zabrakło również drobnych elementów (wskazówki, cyfry) na tarczy zegara – tzw. gładka tarcza zegara. Takie odznaczenia można spotkać w diapazone numerów od 130 tys. do 340 tys., jak również w rejonie 460 tys.

Wariant 4. Wskazówki zegara na Wieży Spasskiej pokazują czas 10:12. Takie odznaczenia można spotkać w diapazone numerów od 314 tys. do 405 tys.

Wariant 5. Wskazówki zegara pokazują czas 9:00. Na tarczy zegara zamiast cyfr długie kreski. Minimalny znany numer - 348054, maksymalny - 367207.

Wariant 6. Wskazówki zegara pokazują czas 12:10 lub 13:59. Na tarczy zegara zamiast cyfr długie kreski. Odznaczenia tego wariantu można spotkać w przedziałach numerów 365 tys. – 391 tys.

Wariant 7. Wskazówki zegara pokazują czas 15.02. Minimalny znany numer - 349784, maksymalny - 421660.

Wariant 8. Wskazówki zegara pokazują czas 9:05. Orderem nagradzono kwiecień-maj 1945 roku. Minimalny znany numer - 367705, maksymalny - 626190.

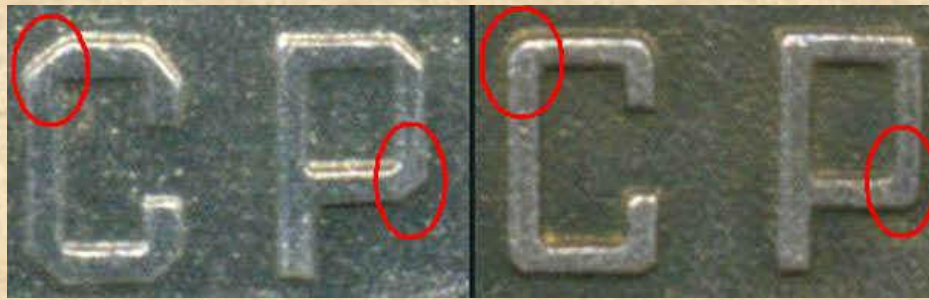

Wariant 9. Wskazówki zegara pokazują czas 9:00. Orderem nagradzono kwiecień-maj 1945 roku. Minimalny znany numer - 352828, maksymalny - 728847.

Wariant 10. Wskazówki zegara pokazują czas 9:00. Orderem nagradzono od 1967 roku. Numer seryjny został naniesiony wiertarką. Minimalny znany numer - 731556, maksymalny - 813370. Odznaczenia tego wariantu różniły się sposobem wybicia napisu „СССР”.

Po zgubieniu orderu Chwały nowego odznaczenia nie wydawano. Tylko w wyjątkowych sytuacjach (utrata podczas walk wojennych, klęsk żywiołowych itp.), kiedy nie było możliwości zachowania nagrody, wydawano duplikaty orderu Chwały. Wówczas oprócz numeru seryjnego odznaczenia była nanoszona litera „D”.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki orderu Chwały. Najczęściej są podrabiane odznaczenia II st. poprzez „połączanie” orderów III st. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia. Poniżej kilka przykładów kopii orderu Chwały.

